

זאת. כל האחרים — הדתיים-לאומיים, רסביים, הצינונים-הכלליים ותנועת-הח"ד של גרמניה — הצביע בעד. איש מהם לא היה על להרג על אמונתו, ולו אף כהפ' נגד הדיקטטורה.

במהלך הגרמני וזכר אותם — את כל השנים שהשתתפו בישיבה הגדולה. היא לא "חוק ההפסקה". ב-22 שנה, כאשר התמוטט סוף המשטר הנאצי, אחרי יוא סבלות שלא-יתוארו על הנה ועל העולם כולו, נזכרה ביוני האישית של כל אחד מן הנושעים בעד "חוק ההפסקה". שמהם לא ניתנה דריסת רגל עם הציבוריים של גרמניה החדשה.

★ ★ ★

חברי הכנסת הגרמנית היו, לפי חוקת גרמניה, נבחרים טובים להצדקת הארץ כמעט כל חברי-הפארלאמנט הקודם. הם כבר היו או במעצר, או במעלה מעשר חברים סוציאליסטים. המליץ אף הם או הסתתרו. גם לכל שאר חברי הוועד, אולי ממת. בשעת ההצבעה עצמה נבנו אנשי ס.א. מוויינים באקדמים, וריים בין הספלים.

למה איזה נימוק יכולים להביא יו הכנסת הישראלית שאינם יצאו ברגע זה למלחמת-חורמה עם החוק המוצע?

החוק המוצע? סכנה אינה נשקפת לגופם. אין לא מהונתריק ז ולא מרתפיעיוניים. אפשר לדבר, עוד אפשר לכתוב —

גור זה הוא הוכחה לכך. מן המפריע לכם — "כי מפ"ם" — הדתיים והפרוגרסיבים, וינים הכלליים ואחדות-העבר — להתכנס יחד ולחתום על חוקי-החוק המוצע. ואישית לא לי יעצו בעד שינוי חוקי-החוקי

החוק המוצע הוא תוצאה של תופעות רבות שברוח בנוסח מן, ושמ קצ' רות בה כל מפלגה פחדת שהשניה יר את עצמה לפני!

המפריע לכם להצטרף שתפרשו מכל הלציות, שתוותרו על כל התקציבים בודים, אלא אם כן תגזרו מפא"י ית — ולצמח תות — את תוכנית הבח"ד שלה?

רי מפא"י היתה חושבת פעמיים לפני שהסתכנה בהקמת ממשלת-אחדות מ-לקיור בלעדית!

אתם ממששים לשבת בי ית כממשלה ובאופוזיציה, כי לא קרה לכם, שעה שהקרי נשמטת מתחת רגליכם?

אתם מחויבים, ונותנים למלאכי ה- וההסתם שבחוגיכם לעשות את ה- ה- הבחירה?

גרוע מזה — מה אתם משתתפים והיום אקדמיים על נושא זה, בצורה מסתומה, כאילו המדובר כאן ב- מופשטת של תיאוריה מדינית?

צד לא תבוש? גברים אתם — צאו והילחמו! אם של הרגשת-כבוד בלבכם — עלו על ייקאדות הפוליטיות! הריעו בחצוצרות גדול!

קרב המפריע נגד הדיקטטור החל — מי גבר ויחריש?

★ ★ ★

היסטוריה תזכור אתכם. לא את מפלגותיכם האלמוניות, לא את סיס'כם ומציעיכם. יא תזכור אתכם אישית.

ל אחר ואחד מכם. מי שנתן את ידו למעל — מתוך ציה חולנית, מתוך טפשות שתצנית, שאיפה לפרסומת חולפת, מתוך תק' למקוץ על המרכבה המנצחת. איש מכם ייקה.

מי שהיתה לו האפשרות לחלום, כל שהיתה לו החובה לחלום, כל מי ש' כדי לחלום — ולא לחם. מותיכם יתנוססו על עמוד-הקלון, והי' לא יימחקו.

הא העת לקום ולהתנגד — עכשיו, — עוד אפשר לנצח. נשיו — כי ייתכן שבעוד שבוי מספר יהיה זה מאוחר מדי.

מולידאנו

★ כבוד השר, בזמן האחרון קשר שמך עם שתי פרשות: ה' אחר ציבורית והשניה אישית. נת' חיל, ברשותך, בפרשה הציבורית — היא פרשת הבחירות לרבנות הראשית.

רצוני, קודם כל, לציין דבר אחד: אני תמיד מתרחק מעניינים אישיים-פרטיים, ובכל דבר ודבר מביט על הנקדה הציבורית ולא יותר. עניינים אישיים — אני תמיד משאיר אותם בצד. חשובה בעיני אך ורק טובת הציבור.

★ האם חלקך בפרשת הרבנות הראשית נובע גם הוא מתוך גי' שה עקרונית זו?

בודא. בעיני, הרי שהרבנות הראשית היא סמכות שבמשך דורות הכיר בה העם כסמכות עליונה. גם עכשיו, אחרי קום המדינה, מביטים עליה כעל אוטוריטה ר' תנית עליונה של עם ישראל. אני יודע שישנם חוגים שאינם רוצים להתחשב ב' רבנות, מפני השקפתם החילונית. אבל גם הם מעריכים מוסד זה, ועלינו לדאוג שימשיך להיות מוסד מכובד על הכל. בראש ורא' שונה: שלא יהיה מפלגתי ולא עדתי.

★ כיצד? הלא הוא מורכב ב' פירוש על כסים עדתי.

תקבל סיגוריה מעורר, מצית אותה ועונה, כשניצוץ חיוני בעיניו: לא, לא, יש כאן טעות. אם עד עכשיו יש שני רבנים ראשיים, זאת לא אומרת שהרב הספרדי שייך לעדה הספרדית והרב האשכנזי שייך לעדה שלי. אלא ששניהם שייכים לשתי העדות. החוק עצמו קובע שהם נבחרים על-ידי נציגי שתי העדות וכמכירותיהם שותף. אולי קצת רחוק הזמן ששתי העדות יגיעו לידי מיוג מלא, לכן דקא הרבנות הראשית היתה צריכה להראות דוגמא לבני העדות ואפילו ליונם משהו למען מטרה זו.

"העיקר טוהר המצפון"

★ מה עמדתך האישית כלפי האנשים המועמדים לכס הרבנות הראשית?

חושבים שכאילו יש לי נטיה לאחד ה' מועמדים כנגד השני. אבל אני חוזר ומד' גיש: לא איש מעניין אותי, אלא כהונתו הטהורה ומצפונו. העיקר אצלי, שלמועמד תהיה טובת המוסד והציבור לגד עניו, לא אינטרסים אישיים.

★ עד כאן שאלת העדות. מה בקשר למפלגות?

עד ליסוד הרבנות הראשית המאוחדת ב' 1935, לא היה כל קשר בין הרבנות וה' מפלגות. אבל זה לא נמשך זמן רב והמס' לגות התחילו להיכנס לע בי הקורה. מגמה ידועה התחילה לחשוב ולהתנהג כאילו היא שהקימה את הרבנות, ואולי אפילו היא שהמציאה את הדת. כאילו היתה סוכנת עלי אדמות של הקדוש ברוך הוא. אהרן ק', וחיון: הנה, בישיבת הממשלה, אמר, בורג אמר בפירושו: "אחזנו הקמנו את הרבנות ואת משרד הדתות". עניתי לו: "מי זה סי' פר לך זאת?" בכלל, לא רק אני מתנגד ל' השתלטות מפלגתית על הרבנות הראשית. גם הרב קוק, מיסד הרבנות, הודיע על התנגדותו זו בכרוז מיוחד שפורסם בשעת' בתהור.

★ יש אומרים שכל התנגדותך נובעת רק מזה שאינך שייך ל' צמרת של אותה מפלגה...

החיד נעלם: זו שאכה שאפילו לא ראייה לתשובה.

★ אם כן, מדוע הינך מתנגד, באופן מעשי, לשלטון המפלגות?

ראיון מיוחד עם שר הדתות, הרב יעקב אבן, אני

סיבות אלה מוסיפות כבוד למעמד הרבנות הראשית?

ניקח גם את הדרך בה היה מזמין אותי ואת חבריה. מצה שאינם מצדדים במעשיו: הוא היה מטלפן שעה לפני הישיבה ומודיע על כינוסה. לא פעם אני עוסק אותה שעה בישיבות הממשלה. או, למשל, הבאת מזכיר מן החוץ, מר היים קלין מהיכל שלמה, או בנו, חבר הכנסת משהו נסים; וזאת, שעה שיש למועצת הרבנות מזכיר ראשי בדרגה ארבע. הוא אמנם אדמיניסטרטור מעולה — אך כדי לכתב את הפרטיכלים ברוחו של הרב נסים לא דרוש אדמיניסטרטור, אלא אדם הנתון למרותו המוחלטת. הייתי יכול להביא דוגמות מהנה וכהנה — מתן הכרזות אישיות בא לו על דעת הרבנות, התרת החרם על מפעלי הנייר בחדרה ללא התייעצות עם חוגי הוב פראנק וחבריו ב' מועצה, שהם גדולים בהלכה. כבודה של ה' רבנות, היקר לי, מחייב אותי לא להאריך ב'רשימה זו.

"הייתי הראשון לברכו, אבל..."

★ האם יש עוד סיבות להתנגד דותך?

כן, בתדאי. קח למשל את הפילוגים ה' אישיים, שתחילתם בחילוקי-דעות מפלגתיים. הרי זה אסון כאשר חילוקי-דעות אלה גור' מים לפילוגים בענייני הרבנות והדת.

★ ירשה לי כבוד הרב לדבר גלויות...

... בבקשה, בבקשה...

★ האין כל התנגדותך לרב נסים רק נקמנות אישית צרה, על שי נבחר במקומו לכהונת הרב ה' ראשי לפני חמש שנים?

הקול אינו עולה או יורד: עד לפני אותן בחירות, חיינו בשלום. לא פעם ישבנו יחד במועצת הרבנות הראשית. אדרכא, אחרי היבחרו, הייתי הראשון שברכו במעמד ה' ממלכתי של הכתרתו. אבל פעולותיו במר' עצת הרבנות, כמו המצאת פרטיכלים לא' מדוייקים — או איהמצאתם בכלל — ער' ערו בהדרגה את השפעתה המוסרית של מ' עצה זו. אני יכול למנות שורה ארוכה

התמונות הבלעדיות של המאורע שהפך

חלה. הנה נבחר גוף בבחירות ציבוריות, כדי שיכהן תקופה מסוימת. ופתאום, בתום התקופה, גוף זה אינו רוצה לחדול מכהונתו. אני רואה בזה את העשוריה הציבורית ה' גדולה ביותר... גוף זה רוצה להאחז ב' כסא בכוח.

★ מה עניין זה שייך לרב אבוי רביעי?

הכה... ברגע שהוקמה ועדת בחירות כחוק, על-ידי מיוני ארבעה נציגים של שר הדתות וארבעה נציגים של הרבנות ה' ראשית, — גוף ריבוני שאינו תלוי יותר לא ברבנות ולא בשר, כפי שח'זה את דעתי היועץ המשפטי של הממשלה — אחרי הקמת ועדה זו ראיתי, בהתאם לנוהל המקובל עזר מימי חונד הלאומי, שצריך לכנס את השמונה עלימנת שיבחרו יושבי-ראש מתוכם. בזמנו, אוסטרובסקי, כיושבי-ראש חונד ה' אומי, הוא שכינס את הגוף הזה ולפני כחמש

של פעולות שאינן יכולות להתיישב עם אופיו של מוסד כמו מועצת הרבנות.

★ למשל?

למשל: הבאת החלטות מוכנות מראש, ל' חתימה, על-ידי חברי המועצה, כאילו נת' קבלו מתוך דיונים משותפים. כדוגמת אחת הישיבות האחרונות, בה הודיע כי הוחלט על מינוי יצחק קוליק כסגן ל'ארבעת נציגי הרבנות בחוקת הבחירות. הדבר, כך מסר בישיבת המועצה, נרשם בכיכול בפרטי' כל של ישיבת המועצה באופן רשמי — דבר שלא היה ולא נברא. הוא פשוט רצה להוליק שולל את המועצה. ועוד מקרה: אחרי ששליחיו לא הצליחו לשכנע את ה' רב עובדיה חידיה, שישתתף בישיבת ה' מועצה בפנסיון רי"ד, נסע הרב נסים עצמו אל ביתו של הרב חדיח וממש חספו בינו שעה שהוא עמד בפנת ביתו. הוא משך אותו למונית והובילו כשבוי לישיבה. האם